

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

۲۳۰. ۶۴

دانشگاه صنعتی اصفهان

دانشکده کشاورزی

تأثیر مواد معدنی کود طیور بعنوان مکمل برای گاوها شیری

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم دامی

بهنام مشیری

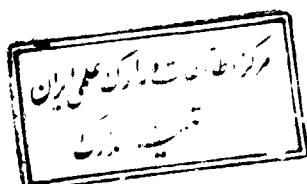
۹۰۱۱۴۸

استاد راهنما

دکتر غلامرضا قربانی

۱۳۷۹ / ۱۱ / ۱۰

۱۳۷۹

۳۴۰ ۷۲

دانشگاه صنعتی اصفهان

دانشکده کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم دامی آقای بهنام مشیری

تحت عنوان

تأثیر مواد معدنی کود طیور بعنوان مکمل برای گاوهای شیری

در تاریخ ۱۳۷۹/۶/۲۸ توسط کمیته تخصصی زیر مورد بررسی و تصویب نهایی قرار گرفت.

دکتر غلامرضا فربانی

۱- استاد راهنمای پایان نامه

دکتر عبدالحسین سمیع

۲- استاد مشاور پایان نامه

دکتر مسعود علیخانی

دکتر محمدعلی ادریس

۳- استاد داور

دکتر اکبر اسدیان

۴- استاد داور

دکتر شهرام دخانی

سرپرست تحصیلات تکمیلی دانشکده

«تقدیر و تشکر»

من لم يشکر المخلوق لم يشكّر الخالق

خداوند سبحان را سپاس می‌گوییم که این توفیق را به من عطا فرمود که در محضر استادیت مدرس، متعهد و فرهیخته به کسب علم و دانش پردازم و از دامن پر مهر و محبتshan خوش‌های معرفت، صداقت، تلاش و پویایی را برچینم.

بدینوسیله از آقای دکتر غلامرضا قربانی استاد راهنمای محترم پایان نامه و آقای دکتر مسعود علیخانی استاد مشاور گرامی که در غیاب استاد راهنمای قبول زحمت فرموده و راهنمایی اینجانب را بعهده گرفته استاد مشاور فراوان داشته و آرزوی بهروزی و تندرنستی برایشان دارد. همچنین از آقای دکتر عبدالحسین سمیع استاد مشاور گرامی که در تنظیم و تصحیح پایان نامه مرا مساعدت نمودند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.

از سایر استادیت گروه آقایان دکتر ادریس، دکتر پوررضا، مهندس موافق و مهندس خوروش که در طی دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد از محضرشان کسب فیض نمودم صمیمانه تشکر می‌کنم.

از دوستان گرامی بویژه آقایان مهندس حمید خشوعی و امبد فلاخ پور که از حمایتها و همکاریهای فکری و عملی آنها بپرهیز بوده‌ام تشکر می‌نمایم.

از پرسنل آزمایشگاه گروه علوم دامی آقایان مهندس وافی، مهندس صادقی، اسماعیلی و عباسی و همچنین پرسنل محترم مزرعه لورک کمال تشکر را دارم.

بهنام مشیری

شهریور ۱۳۷۹

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و
نوآوریهای ناشی از تحقیق موضوع این پایاننامه متعلق به
دانشگاه صنعتی اصفهان است.

تقدیم به :

پدر و مادر عزیزم

که وجودم برایشان همه رنج بود و وجودشان برایم همه مهر،
مویشان سپیدی گرفت تا رویم سپید بماند، آنان که فروغ نگاهشان،
گرمی کلامشان و روشنی رویشان سرمایه‌های جاودانی زندگیم
هستند. آنان که راستی قامتم در شکستگی قامتشان تجلی یافت.
در برابر وجود گرامیشان زانوی ادب بر زمین می‌نهم و با دلی مملو از
عشق و محبت بر دستانشان بوسه می‌زنم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
شش	فهرست مطالب
نهم	فهرست جداول
ده	فهرست پیوست
	چکیده

فصل اول : مقدمه

۱	۱ - ۱ - کلیات
۳	۲ - ۱ - میزان کود تولیدی در جهان
۴	۳ - ارزش فضولات حیوانی در تقویت زمینهای کشاورزی
۵	۴ - ارزش فضولات حیوانی در تغذیه دام
۵	۱ - ۴ - ۱ - پروتئین
۶	۲ - ۴ - ۱ - انرژی
۷	۳ - ۴ - ۱ - عناصر معدنی
۹	۴ - ۴ - ۱ - ویتامینها
۱۰	۵ - کود بستر جوجه‌های گوشتی
۱۰	۶ - کود جوجه‌های جایگزین شونده یا نیمچه‌ها
۱۰	۷ - کود مرغهای تخم‌گذار
۱۱	۸ - کود طیور تخم‌گذار - سیستم قفس
۱۲	۹ - ارزش غذایی کود دامی
۱۳	۱ - ۹ - ۱ - کود گاوهای پرورا
۱۴	۲ - ۹ - ۱ - کود گاوهای همراه با بستر
۱۵	۱ - ۱۰ - عوامل مؤثر بر روی ترکیب شیمیائی و ارزش غذایی کود مرغی
۱۷	۱ - ۱۱ - استفاده از کود طیور در تغذیه نشخوارکنندگان
۱۷	۱ - ۱۱ - ۱ - استفاده از کود طیور در تغذیه گاوهای شیری
۲۰	۱ - ۱۱ - ۲ - استفاده از کود طیور در تغذیه گاوهای گوشتی
۲۱	۱ - ۱۱ - ۳ - استفاده از کود طیور در تغذیه گوسفند
۲۲	۱ - ۱۲ - ۱ - انواع روش‌های عمل آوری کود طیور
۲۲	۱ - ۱۲ - ۱ - سیلو نمودن کود طیور
۲۳	۱ - ۱۲ - ۲ - عمل آوری به روش روی هم اباحت (دپو کردن)
۲۴	۱ - ۱۲ - ۳ - استفاده از مواد شیمیائی در عمل آوری کود طیور
۲۴	۱ - ۱۲ - ۴ - عمل آوری کود طیور به روش خشک کردن
۲۵	۱ - ۱۳ - رعایت موارد بهداشتی در هنگام استفاده از کود طیور

عنوان

صفحه

۱۳-۱ - تجمع مواد معدنی ۲۶	۱
۱۳-۲ - وجود داروهای ضد میکروبی ۲۶	۱
۱۳-۳ - آفت کشها ۲۷	۱
۱۳-۴ - میکوتوكسینها ۲۸	۱
۱۴ - قدرت انتقال بیماری ۲۸	۱

فصل دوم: مواد و روشها

۱ - حیوانات و جیره‌های غذایی ۳۰	۲
۱-۱ - حیوانات مورد استفاده و مدیریت ۳۰	۲
۱-۲ - مواد و جیره‌های آزمایشی ۳۱	۲
۲ - رکورد برداری ۳۶	۲
۲-۱ - روش آزمایشات ۳۶	۲
۲-۲ - تعیین قابلیت هضم ۳۶	۲
۲-۳ - تعیین ترکیبات شیر ۳۷	۲
۲-۳-۱ - اندازه گیری وزن بدن ۳۷	۲
۲-۳-۲ - تجزیه آماری داده‌ها ۳۸	۲

فصل سوم: نتایج و بحث

۱ - ماده خشک مصرفی ۳۹	۳
۲ - تولید شیر و شیر تصحیح شده ۴۲	۳
۳ - تولید و درصد چربی شیر ۴۵	۳
۴ - تولید و درصد پروتئین شیر ۴۷	۳
۵ - لاکتوز شیر ۴۹	۳
۶ - کل مواد جامد شیر ۵۰	۳
۷ - قابلیت هضم ظاهری ماده خشک ۵۳	۳
۸ - قابلیت هضم ظاهری پروتئین خام ۵۵	۳
۹ - قابلیت هضم ظاهری خاکستر ۵۶	۳
۱۰ - pH ادرار ۵۷	۳
۱۱ - تغییرات وزن بدن ۵۸	۳
۱۲ - قابلیت هضم ظاهری کلسیم ۶۲	۳
۱۳ - قابلیت هضم ظاهری فسفر ۶۴	۳
۱۴ - قابلیت هضم ظاهری منیزیوم ۶۶	۳
۱۵ - قابلیت هضم ظاهری سدیم ۶۷	۳
۱۶ - قابلیت هضم ظاهری پتاسیم ۶۹	۳

عنوان

صفحة

۷۱	۱۷-۲ - قابلیت هضم ظاهری مس
۷۳	۱۸-۳ - قابلیت هضم ظاهری منگنز
۷۵	۱۹-۳ - قابلیت هضم ظاهری آهن
۷۷	۲۰-۳ - قابلیت هضم ظاهری روی

فصل چهارم: نتیجه گیری

۸۰	پوست
۱۲۹	منابع

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول ۱ - ۱ - میزان کل فضولات حیوانی قابل جمع آوری ۲	.....
جدول ۱ - ۲ - ارزش حاصلخیزی کودهای طبور ۴	.....
جدول ۱ - ۳ - توزیع ازت در مدفوع و ادرار حیوانات مختلف ۵	.....
جدول ۱ - ۴ - انرژی کود مرغهای تخم‌گذار برای حیوانات مختلف ۶	.....
جدول ۱ - ۵ - میانگین انرژی فضولات حیوانی در تغذیه گاو ۶	.....
جدول ۱ - ۶ - میانگین محتوی کلسیم و فسفر در فضولات حیوانی ۷	.....
جدول ۱ - ۷ - مقدار فضولات تولید شده توسط نژادهای مختلف مرغ تخم‌گذار ۱۱	.....
جدول ۱ - ۸ - اجزاء ازته کود گاوی ۱۲	.....
جدول ۱ - ۹ - ترکیب شیمیائی کود گاو با بستر ۱۴	.....
جدول ۱ - ۱۰ - اثر نوع بستر بر روی ارزش غذایی کود مرغی ۱۶	.....
جدول ۱ - ۱۱ - غذاها و ترکیب آنها ۲۱	.....
جدول ۲ - ۱ - ترکیب مواد مغذی موجود در کود طبور ۲۳	.....
جدول ۲ - ۲ - اجزاء خوراک و ترکیب مواد مغذی جیره مخلوط برای گاوهای شکم اول ۲۴	.....
جدول ۲ - ۳ - اجزاء خوراک و ترکیب مواد مغذی جیره مخلوط برای گاوهای چند شکم ۲۵	.....
جدول ۳ - ۱ - تأثیر اضافه کردن کود طبور در مقایسه با گروه شاهد بر ماده خشک مصرفی، شیر و ترکیبات آن ۴۱	.....
جدول ۳ - ۲ - مقایسه اثر تعداد زایش و تیمارهای آزمایشی بر خوراک مصرفی، شیر و ترکیبات آن ۴۲	.....
جدول ۳ - ۳ - تأثیر اضافه کردن کود طبور در مقایسه با گروه شاهد بر قابلیت هضم ظاهری مواد مغذی، ۵۱	.....
pH ادارار و تغیرات وزن بدن	
جدول ۳ - ۴ - مقایسه اثر تعداد زایش و تیمارهای آزمایشی بر قابلیت هضم مواد مغذی، pH ادارار و تغیرات وزن بدن ۵۲	.....
جدول ۳ - ۵ - تأثیر اضافه کردن کود طبور در مقایسه با گروه شاهد بر قابلیت هضم ظاهری عناصر معدنی ۵۹	.....
جدول ۳ - ۶ - مقایسه اثر تعداد زایش و تیمارهای آزمایشی بر قابلیت هضم ظاهری عناصر معدنی ۶۰	.....
جدول ۳ - ۷ - همبستگی بین عناصر معدنی ۶۱	.....

فهرست پیوست

عنوان

صفحه

نmodار ۱ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین خوراک مصرفی روزانه در شکمها مختلف	۸۱
نmodار ۲ - میانگین اثر تعداد زایش بر میانگین ماده خشک مصرفی روزانه	۸۲
نmodار ۳ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین تولید شیر روزانه در شکمها مختلف	۸۳
نmodار ۴ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین تولید شیر روزانه تصحیح شده ۲/۳ درصد چربی در شکمها مختلف ..	۸۴
نmodار ۵ - اثر تعداد زایش بر میانگین تولید شیر روزانه	۸۵
نmodار ۶ - اثر تعداد زایش بر میانگین تولید شیر تصحیح شده ۲/۳ درصد چربی	۸۶
نmodار ۷ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین درصد چربی شیر روزانه در شکمها مختلف	۸۷
نmodار ۸ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین تولید چربی شیر روزانه در شکمها مختلف	۸۸
نmodار ۹ - اثر تعداد زایش بر میانگین درصد چربی شیر روزانه	۸۹
نmodار ۱۰ - اثر تعداد زایش بر میانگین تولید چربی شیر روزانه	۹۰
نmodار ۱۱ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین درصد پروتئین شیر روزانه در شکمها مختلف	۹۱
نmodار ۱۲ - اثر تعداد زایش بر میانگین درصد پروتئین شیر روزانه	۹۲
نmodار ۱۳ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین تولید پروتئین شیر روزانه در شکمها مختلف	۹۳
نmodار ۱۴ - اثر تعداد زایش بر میانگین تولید پروتئین شیر روزانه	۹۴
نmodار ۱۵ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین درصد لاکتوز شیر در شکمها مختلف	۹۵
نmodار ۱۶ - اثر تعداد زایش بر میانگین درصد لاکتوز شیر روزانه	۹۶
نmodار ۱۷ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین درصد کل مواد جامد شیر روزانه در شکمها مختلف	۹۷
نmodار ۱۸ - اثر تعداد زایش بر میانگین درصد کل مواد جامد شیر	۹۸
نmodار ۱۹ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری ماده خشک در شکمها مختلف	۹۹
نmodار ۲۰ - اثر تعداد زایش بر قابلیت هضم ظاهری ماده خشک	۱۰۰
نmodار ۲۱ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری پروتئین خام در شکمها مختلف	۱۰۱
نmodار ۲۲ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری پروتئین خام	۱۰۲
نmodار ۲۳ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری خاکستر در شکمها مختلف	۱۰۳
نmodار ۲۴ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری خاکستر	۱۰۴
نmodار ۲۵ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین pH ادرار در ساعت ۳ پس از تغذیه در شکمها مختلف	۱۰۵
نmodار ۲۶ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین pH ادرار در ساعت ۵ پس از تغذیه در شکمها مختلف	۱۰۶
نmodار ۲۷ - اثر تعداد زایش بر میانگین pH ادرار در ساعت ۳ پس از تغذیه	۱۰۷
نmodار ۲۸ - اثر تعداد زایش بر میانگین pH ادرار در ساعت ۵ پس از تغذیه	۱۰۸
نmodار ۲۹ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین تغیرات وزن بدن در طول یک دوره در شکمها مختلف	۱۰۹
نmodار ۳۰ - اثر تعداد زایش بر میانگین تغیرات وزن بدن در طول یک دوره	۱۱۰
نmodار ۳۱ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری کلسیم در شکمها مختلف	۱۱۱
نmodار ۳۲ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری کلسیم	۱۱۲

نمودار ۳۳ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری فسفر در شکمها م مختلف ۱۱۳
نمودار ۳۴ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری فسفر ۱۱۴
نمودار ۳۵ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری منیزیوم در شکمها م مختلف ۱۱۵
نمودار ۳۶ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری منیزیوم ۱۱۶
نمودار ۳۷ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری سدیم در شکمها م مختلف ۱۱۷
نمودار ۳۸ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری سدیم ۱۱۸
نمودار ۳۹ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری پتاسیم در شکمها م مختلف ۱۱۹
نمودار ۴۰ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری پتاسیم ۱۲۰
نمودار ۴۱ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری مس در شکمها م مختلف ۱۲۱
نمودار ۴۲ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری مس ۱۲۲
نمودار ۴۳ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری منگنز در شکمها م مختلف ۱۲۳
نمودار ۴۴ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری منگنز ۱۲۴
نمودار ۴۵ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری آهن در شکمها م مختلف ۱۲۵
نمودار ۴۶ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری آهن ۱۲۶
نمودار ۴۷ - اثر تیمارهای مورد آزمایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری روی در شکمها م مختلف ۱۲۷
نمودار ۴۸ - اثر تعداد زایش بر میانگین قابلیت هضم ظاهری روی ۱۲۸

چکیده

به منظور بررسی تعیین اثرات اضافه نمودن کود طیور تخم‌گذار بدون بستر بصورتهای مختلف بر ماده خشک مصرفی، تولید و ترکیب شیر و قابلیت هضم مواد مغذی، از ۴ گاو شکم اول و ۴ گاو چند شکم زائیده هلشتاین که در اوخر دوره شیردهی بودند در قالب طرح مربع لاتین با دو مربع 4×4 با دوره‌های ۱۷ روزه استفاده شد. جیره‌های آزمایشی عبارت بودند از ۱ - جیره شاهد ۲ - جیره حاوی کود طیور تخم‌گذار بدون بستر، حرارت دیده در ۳۰ درجه سانتیگراد ۳ - جیره حاوی کود خاکستر شده طیور تخم‌گذار بدون بستر ۴ - جیره حاوی کود طیور تخم‌گذار بدون بستر خشک شده در برابر آفتاب.

تولید شیر تصحیح شده براساس ۲/۳ درصد چربی، درصد لاکتوز، تولید چربی، pH ادرار، قابلیت هضم ظاهری خاکستر، کلسیم، فسفر، مس و پروتئین در گاوها شکم اول، چند شکم و کل گاوها تحت تأثیر جیره‌ها قرار نگرفت. ماده خشک مصرفی، تولید شیر، درصد کل مواد جامد شیر، درصد پروتئین شیر، درصد چربی شیر، تولید پروتئین، تغیرات وزن بدن در طول دوره‌ها، قابلیت هضم ظاهری ماده خشک، آهن، منیزیوم، روی، سدیم، منگنز و پتاسیم بطور معنی‌داری بین جیره‌ها در گاوها شکم اول، چند شکم و کل گاوها تغییر کرد. تولید شیر، مصرف ماده خشک قابلیت هضم ظاهری ماده خشک، پروتئین خام و آهن در جیره شاهد برای گاوهای شکم اول، چند شکم و کل گاوها بیشتر بود. کمترین ماده خشک مصرفی و تولید شیر در کل گاوها مربوط به جیره ۲ و کمترین قابلیت هضم ظاهری خاکستر، سدیم، مس، روی و آهن در گاوهای شکم اول، چند شکم و کل گاوها مربوط به جیره ۳ بود. در گاوهاهایکه از جیره ۴ استفاده کرده بودند، افزایش قابلیت هضم ظاهری منیزیوم، روی، منگنز، پتاسیم و درصد چربی شیر مشاهده شد. نتایج بدست آمده از این تحقیق مشخص نمود که استفاده از جیره حاوی کود طیور تخم‌گذار خشک شده در برابر آفتاب در تغذیه گاوها شیری، می‌تواند باعث بهبود قابلیت هضم ظاهری مواد معدنی و درصد چربی شیر شود.

فصل اول

مقدمه

۱-۱- کلیات

از آنجاییکه جمعیت بشر روز به روز در حال افزایش می‌باشد، بدنبال آن مصرف غذا و همچنین تولید فضولات و ضایعات کشاورزی هم بیشتر می‌شود. تولید و تجمع فضولات و ضایعات کشاورزی باعث به خطر افتادن سلامت محیط زیست مناطق شهری و روستایی می‌شود. بنابراین می‌توان بیان نمود که تجمع زباله در شهرها و تجمع فضولات حیوانی در حاشیه شهرها و مناطق روستایی مشکلات مشابهی هستند که سلامت و بهداشت محیط زیست ساکنین شهری و روستایی را به مخاطره انداخته است [۱].

امروزه با صنعتی شدن دامپروری و همچنین استفاده وسیع از کودهای شیمیایی مقدار فضولات حیوانی افزایش پیدا کرده است، بهمین دلیل محققین سعی کرده‌اند تا از فضولات حیوانی علاوه بر تقویت زمینهای کشاورزی، در تغذیه دام هم استفاده کنند.

"عمولاً" هزینه تغذیه گاو‌های شیری و پرواری حدود ۸۰ - ۵۰ درصد کل هزینه‌های جاری یک دامداری را تشکیل می‌دهد. این هزینه را می‌توان با وارد کردن مواد غذایی ارزان قیمت، بویژه فضولات حیوانی در جیره غذایی دامها به میزان ۲۰ تا ۴۰ درصد کاهش داد [۱]. بهمین دلیل امروزه در کشورهای پیشرفته و همچنین در حال توسعه علاوه بر استفاده نمودن از کود حیوانات در زمینهای کشاورزی، سعی شده است تا به روش‌های مختلفی از فضولات حیوانی و مرغی در تغذیه دامها بویژه در نشخوارکنندگان استفاده شود.

فضولات حیوانی منبع سرشاری از مواد غذایی ارزان قیمت مانند پروتئین و عناصر معدنی می‌باشد. از بین کودهای حیوانی، تغذیه کود طیور به نشخوارکنندگان بیشتر مورد استفاده و بررسی قرار گرفته است و طبق نظر توماس [۲] می‌توان، حدود ۲۳ درصد کل پروتئین جیره گاوهاشای شیری کم تولید را از کود خشک شده طیور تأمین نمود. همچنین کود طیور علاوه بر داشتن مقادیر مناسبی از ترکیبات ازته غیر پروتئینی، حاوی مقادیر قابل ملاحظه‌ای از عناصر معدنی می‌باشد، بهمین دلیل می‌توان از آن علاوه بر تأمین بخشی از پروتئین مورد نیاز دام، بعنوان مکمل معدنی هم استفاده نمود.

متأسفانه در زمینه قابلیت هضم ظاهری عناصر معدنی کود طیور تحقیقات زیادی انجام نگرفته است. از بین مقاله‌های مروج شده تنها تحقیقی که در این زمینه انجام گرفته بود مربوط به مطالعه بن غدالی و همکاران می‌باشد، این محققین گزارش کرده‌اند که کود طیور منبع خوبی از عناصر پرمصرف و کم مصرف برای گاوهاشای شیری می‌باشد و این عناصر با قابلیت هضم ظاهری خوبی در اختیار حیوان قرار می‌گیرد [۳].

هدف از این آزمایش، استفاده از کود مرغهای تخمگذار بدون بسترهای آفتاب خشک، خشک شده در ۳۰ ° درجه سانتیگراد و کود خاکستر شده در حرارت ۶۰ ° درجه سانتیگراد در جیره گاوهاشای شیری بوده است، تا بتوان تأثیر آنها را بر خوراک مصرفي، تولید و ترکیب شیر، قابلیت هضم پروتئین، ماده خشک، خاکستر، قابلیت هضم ظاهری عناصر معدنی، تغییرات وزن بدن و pH ادرار بررسی نمود.